

Nagykőrösön is bevált az egyesítés

A *Könyvtáros* az elmúlt évben többször adott hírt arról, hogy a munkahelyi könyvellátás két intézménye, a szakszervezeti és a műszaki könyvtár mind több helyen keresi a módját, hogyan javíthatná meg együttes erővel munkájuk hatásfokát. *Petrás Anna* februárban, *Kreutz Raymund* augusztusban beszámolt arról, hogy a Hungarocamion vállalatnál, illetve a váci DCM-nél az együttműködést odáig fejlesztették, hogy közös szervezetben egyesítették a két intézményt; mindkettőt ugyanaz a könyvtáros kezeli, természetesen közös vagy szomszédos helyiségekben. Ennek mindkét könyvtár hasznát látta: megnőtt a forgalmuk és működési körülményeik is javultak. De olyan megoldásról is hírt kaptunk, amelyben műszaki könyvtár vállalta magára a szakszervezeti könyvtár üzemeltetését is, mert az volt a fejlettebb, életképesebb intézmény. *Tóth József* 1972. áprilisában megírta, hogyan látja el — jól — kettős feladatát a Vas megyei Tanácsi Tervező Intézet műszaki könyvtára, melyet középfokú szakmai képzéssel rendelkező könyvtáros kezel. Természetesen az együttműködésnek ezeknél kevésbé szoros fokozatairól is tudunk; az a leggyakoribb eset, hogy a szakszervezeti könyvtár alapfokú műszaki irodalmat ajánl olvasóinak. Az említett írások szerzői, de mások is hangsúlyozzák — például *Hegyi Nándor* (1972. június) —, hogy a helyi adottságok sokfélesége, eltérő volta miatt nem lehet mindenhol egyformán alkalmazható módszereket ajánlani az együttműködésre. Az a fontos, hogy mindkét könyvtár olvasótáborra szélesedjék. A műszakiak olvassanak szépirodalmat is, és minél több fizikai dolgozó forgassa a szakkönyveket.

S most hadd mutassunk be egy ugyancsak egyesített műszaki-szakszervezeti könyvtárt annak bizonyítására, hogy ott, ahol a feltételek megvannak, nagyon is életképesek ezek a közös szervezetben összefogott intézmények.

Mindkettő jól járt

A 3500 dolgozót foglalkoztató *Nagykőrösi Konzervgyárban* az elmúlt évet a műszaki könyvtár 640, a szakszervezeti 1075 beiratkozott olvasóval zárta. A két intézmény tehát együtt 1716 olvasót számlált, a dolgozók 49 százaléka könyvtári tag volt. Kül-

Vetélkedő a műszaki könyvtárban (Botoeska Péter felvétele)

csönöztek 8 híján 40 ezer könyvet, köztük 14 ezer műszaki, illetve ismeretterjesztő munkát. Mindehhez hozzá kell tenni, hogy 1972 nem volt valami kiugróan sikeres év. Az utolsó négy évben egyenletesen, évről-évre emelkedtek a forgalom mutatói. Ezek a számok önmagukban is elismerést érdemelnek.

Hat évvel ezelőtt, 1967-ben a műszaki könyvtárt hozzávetőleg 200-an használták, s nem volt sokkal több látogatója a szakszervezeti könyvtárnak sem. 1968-ban *közös szervezetben egyesítették a két könyvtárt*. Az ötletet ehhez az adta, hogy mindkettőt ugyanabba az épületbe, egymás mellé telepítették.

Az átköltözés előtt a műszaki könyvtár, mint sok más üzemben, az egyik műszaki dolgozó szobájában volt elhelyezve, ő kezelte, s akkor lehetett használni, amikor éppen a helyén tartózkodott. A kölcsönzések nyilvántartása pontatlan volt, sok könyv elveszett. A fizikai dolgozók közül alig néhányan forgatták a műszaki könyveket.

A szakszervezeti könyvtár az ún. műszaki klubban működött, tehát helyiségét más célra is használták. Könyvbeszerzésre 1967-ben, az átköltözés előtt 16 ezer forintot költhetett az akkori könyvtáros, akit főfoglalkozásúként alkalmaztak.

Az elmondottakból világosan látszik, hogy *egyik könyvtár sem töltötte be azt a szerepet*, amit a hatvanas évek második felében már jogosan el lehetett volna várni tőlük.

Friss Antalné szb titkár elmondta, hogy a közös épületbe költöztetéskor eredetileg „csak” annyit szerettek volna elérni, hogy a két könyvtár olvasóiban kedvet ébreszessenek a másik szolgáltatásai iránt.

Milyen az új könyvtár? A látogató a könyvtárba lépve egy 90 négyzetméter alapterületű termet lát maga előtt. Ez a műszaki könyvtár, illetve a bejárat mellett, térelválasztókkal elkülönítve van a gyermekkönyvtári részleg. (A könyvtárosok nemcsak azért tartják fontosnak működését, mert a dolgozó gyermekeit el kell látni könyvvel, hanem azért is, mert a nyaranként itt dolgozó iskolásokban az üzem majdani dolgozóit látják, s a jól összeválogatott könyvállományt, amiben a kötelező olvasmányok is megtalálhatók, az üzemhez édesgetés egyik nemes eszközének tekintik.)

A műszaki könyveket a falak mellett elhelyezett szekrényekben tárolják, numerus kurrens felállításban. Ezt a rendszert helykihasználás céljából alkalmazzák. A zárható szekrényekre pedig azért van szükség, mert a helyiséget más szervek is használják. A terem közepén levő asztalok mellett 30 ülőhely van.

A szakfolyóiratok is itt találhatóak, évfolyamonként példás gondossággal bekötve, s itt van a napilapok és a nem műszaki folyóiratok állványa is. A felszerelést tv és lemezjátszó készülék egészíti ki, ezeket bárki használhatja.

A belső, 50 négyzetméteres alapterületű helyiségben van a szakszervezeti könyvtár, ahol 9500 könyv várja szabadpolcon az olvasókat. A *közös kölcsönzőpultot* gazdaságos, jó megoldással a két helyiséget összekötő ajtó mellé tették.

Az elhelyezésről meg kell állapítani: a régi, az irodahelyiségben küszködő műszaki könyvtárhoz képest a 90 négyzetméteres terem, 30 ülőhellyel óriási előrelépés. Mégis, ha nem akarnak megállni a fejlődésben, előbb-utóbb *át kell térniük az állomány szakrendi elhelyezésére*. A numerus kurrens szerinti raktározás hátránya, hogy az olvasók maguk egyetlen könyvet sem képesek megtalálni, nem tudnak a polcokon eligazodni, mindenért a könyvtárhoz kell fordulniuk, aki szintén csak a katalógus segítségével boldogul.

Azelőtt az állománygyarapítás esetleges volt, vették, amit éppen valaki kért. Most a műszaki állomány gyarapítására nincs ugyan pontos összeg megállapítva, de az ésszerűség határain belül bármennyit költhetnek. 1972-ben kerek számmal 57 ezer forintért vásároltak szakkönyvet, s 97 folyóiratra fizetnek elő anélkül, hogy ezzel a szakszervezeti kereteket terhelnék. *Az igényekhez igazodó, tervszerű állománygyarapítás* érdekében a megjelenő műszaki könyvek ajánló jegyzékeit eljuttatják valamennyi beiratkozott olvasónak és a műhelyekbe, irodákba. A beérkezett kérések alapján rendelik meg az új könyveket. A műszaki könyvtár 1972-ben 8600 könyvvel rendelkezett.

Az állományban való eligazodást tárgyszókatalógus segíti, amihez betűrendes tárgyszómutató is van. A tárgyszavak megválasztásában a műszaki dolgozók segítenek a könyvtárosoknak. Elkezdték egy cikk-katalógus összeállítását is.

A szakszervezeti könyvtár könyvbeszerzési kerete az utolsó négy évben így alakult: 1969-ben és 70-ben 24 ezer, 1971-ben 30, 1972-ben, valamint 73-ban 34 ezer forint. (Emlékeztetőül: 1967-ben 16 ezer forintért vettek könyvet.) Ha figyelembe is vesszük, hogy emelkedtek a könyvárak, a növekedés arra mutat, hogy a vállalat vezetőinek szemében *megváltozott a könyvtár és a könyvtári munka értéke*. Hiszen elég csak az olvasók számának állandó növekedését tudomásul venni, s máris indokolt a támogatás növelése.

Nyitvatartás reggel 7-től este 8-ig

Ilyen kiírás ma még nem sok könyvtár aajtáján olvasható. Ráadásul itt az üzemi szabad szombat kivételével a hétvégekre is vonatkozik. A hosszú nyitvatartási idő következtében elképzelhetetlen, hogy bármelyik, nagyon elfoglalt dolgozó számára ne nyílne lehetőség könyvtárlátogatásra. Ehhez azonban kellő számú könyvtáros kell. Van is.

Az összevonás óta itt működő *Pásztai Dénesné* könyvtárvezető mellett még egy főfoglalkozású könyvtáros és egy nyugdíjas „kisegítő” dolgozik, akit esetenként hívnak be.

Pásztiné így foglalta össze a közös működés előnyeit: a két könyvtár azzal, hogy egymás mellett van elhelyezve, *kölcsönösen* mintegy ajánlja saját olvasóinak a másik könyvtár szolgáltatásait. Számos esetet sorol fel arra, hogy dolgozók, akik korábban csak szakkönyveket olvastak, rákaptak a szépirodalomra, csak mert kíváncsiak voltak, mit lehet találni a szomszéd szobában. S megfordítva: akadt dolgozó, aki a Népsportot jött elolvasni, s műszaki könyvvel távozott.

Hogy ilyen esetek mind gyakrabban forduljanak elő, sok mindent tesznek a könyvtárosok is. Könyvkiállításokat rendeznek és a könyvtár, illetve az olvasás népszerűsítésének hagyományos, jól ismert módszereit is felhasználják. A szocialista brigádokkal nemcsak szerződést kötnek, hanem ezt komolyan is veszik: az szb titkár szerint többször volt rá példa, hogy a könyvtári vállalását nem kielégítően teljesítő brigád nem kapta meg a szocialista címet. S mindent elkövetnek, hogy kielégítsék *mindkét könyvtár* olvasóinak igényeit: ha kell a városi könyvtárból szerzik be a kívánt könyvet. A kétévenkénti nagy üzemi vetélkedőhöz is minden segítséget megadnak a résztvevőknek.

Kezdetben náluk is felvetődött a kérdés, hogy a szakszervezeti könyvtárosok (a vezető népművelő-könyvtáros szakot végzett, munkatársának alapfokú vizsgája van) nem műszaki emberek lévén, hogyan tudnak majd megfelelni a műszaki könyvtárosi követelményeknek. Ma már az eredmények láttán elültek az aggodalmak. Természetesen az állománygyarapítástól kezdve a katalógusszerkesztésig igénybe veszik a *szakemberek segítségét*.

Négy év már elegendő idő ahhoz, hogy meg lehessen állapítani, sikeres volt-e a Nagykőrösi Konzervgyár könyvtárainak közös szervezetben történt összevonása, vagy sem. A válasz, úgy gondoljuk, az elmondottak alapján nem lehet kétséges. Hasznos intézkedés volt, amely mindkét könyvtár, s ami ezzel egyet jelent, a dolgozók, az olvasók érdekét szolgálta.

Simay Norbert

Andraskó Károly ex librise